

RÄTTSLIGT STÄLLNINGSTAGANDE

Hantering av ansökningar om uppehållstillstånd på flera grunder och ansökningar om uppehållstillstånd som görs av en utlänning som redan har uppehållstillstånd

RS/083/2021

Fastställelsebeslut: RA/185/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-07-20			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-07-20			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Fakta om rättsliga ställningstaganden	1
Sammanfattning.....	3
1.Syfte och bakgrund	5
2. Ramen för Migrationsverkets prövning vid hanteringen av ansökningar om uppehållstillstånd	5
3. Migrationsverkets ärendehantering i vissa fall	7
3.1 Inledning	7
3.2 Ansökan om uppehållstillstånd som görs på flera grunder	7
3.3 Ny ansökan inkommer till Migrationsverket när en domstol samtidigt hanterar frågan om uppehållstillstånd efter överklagande	7
3.4 Ansökan om förlängt uppehållstillstånd inkommer till Migrationsverket när en domstol samtidigt hanterar frågan om tillståndstidens längd efter överklagande	9
3.5 Ansökan om statusförklaring	10
3.6 Ansökan om uppehållstillstånd för en person som redan är beviljad ett uppehållstillstånd	10
3.6.1 Ansökningarna avser samma eller delvis överlappande tidsperioder	11
3.6.2 Ansökan avser tidsperioden efter att det beviljade uppehållstillståndet löpt ut	13
3.7 Vissa frågor på verkställighetsstadiet	13
3.8 Avgifter för prövning av ansökningar.....	14
3.9 Undantag	14

Sammanfattning

Syftet med detta rättsliga ställningstagande är att besvara hur parallella ansökningar om uppehållstillstånd från samma person ska behandlas. Det rättsliga ställningstagandet syftar också till att besvara frågan hur en ansökan från en person som redan har ett tillstånd ska hanteras.

- Om en ny ansökan om uppehållstillstånd kommer in till Migrationsverket från en person som har en *öppen ansökan om uppehållstillstånd* på annan grund ska vi behandla och pröva samtliga grunder i ett sammanhang och följa prövningsordningen i utlänningslagen (2005:716). Det kan uppstå situationer då vi på grund av Sveriges internationella åtaganden behöver göra undantag från denna princip, och istället behandla en viss grund för uppehållstillstånd separat.
- Om en ny ansökan om uppehållstillstånd kommer in till Migrationsverket från en person som har ett *öppet mål om uppehållstillstånd* för samma eller överlappande tidsperiod hos migrationsdomstolen ska vi avvisa den senare ansökan. Detta beror på att det föreligger *litispendens*. Domstolen ska uppmärksammas på den nya ansökan.
- Om en ansökan om förlängt tidsbegränsat uppehållstillstånd kommer in till Migrationsverket från en person som har ett öppet mål om tillståndstidens längd (dvs. en ansökan om permanent uppehållstillstånd) hos migrationsdomstol föreligger inga hinder för att fatta beslut om fortsatt uppehållstillstånd. Domstolen ska uppmärksammas på den nya ansökan.
- Om en ansökan om förlängt uppehållstillstånd förenad med en ansökan om permanent uppehållstillstånd kommer in till Migrationsverket från en person som har ett öppet mål om tillståndstidens längd ska domstolen uppmärksammas på den nya ansökan för att undvika att frågan om permanent uppehållstillstånd blir föremål för prövning i två instanser samtidigt. I en sådan situation bör Migrationsverket inte avgöra frågan om förlängt uppehållstillstånd, och den därmed sammanhängande ansökan om permanent uppehållstillstånd, innan domstolen har avgjort ärendet om tillståndstidens längd.
- Om en person åberopar skyddsskäl har han eller hon som regel rätt att få en ansökan om statusförklaring prövad, även om personen redan är beviljad ett uppehållstillstånd på annan grund. Om statusförklaring beviljas kan uppehållstillståndstidens längd omprövas.

- Om en ny ansökan om uppehållstillstånd kommer in till Migrationsverket från en person som *redan har ett uppehållstillstånd* ska vi inledningsvis pröva om det finns förutsättningar för att återkalla det gällande tillståndet.
- Om en person som redan har ett uppehållstillstånd ansöker om uppehållstillstånd på nytt för *samma eller överlappande tidsperiod*, och det inte finns förutsättningar eller rättslig grund för att återkalla det gällande tillståndet, ska vi avvisa den nya ansökan.
- Om ansökan om uppehållstillstånd däremot avser perioden *efter att uppehållstillståndet löpt ut* kan ansökan prövas. Uppehållstillstånd kan bara beviljas för perioden efter att det tidigare tillståndet löpt ut och om det vid prövningstidpunkten går att bedöma om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd kommer att vara uppfyllda när det gällande tillståndet löpt ut.
- Om en ansökan om permanent uppehållstillstånd inkommer under pågående tillståndstid och inte i samband med en ansökan om fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd, ska ansökan avvisas.
- Om en ansökan om ny prövning av uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 19 § utlänningslagen har avslagits kan en prövning av frågan om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen göras även under tiden då en domstol prövar frågan om ny prövning ska beviljas.
- Om en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd har beviljats och ansökan om uppehållstillstånd därefter avslagits kan en prövning av frågan om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen inte göras under den tid som en domstol prövar frågan om uppehållstillstånd efter ny prövning.
- När den sökande åberopar flera grunder för uppehållstillstånd i sin ansökan ska avgift för tillkommande avgiftsbelagda ärenden om uppehållstillstånd inte tas ut.

1.Syfte och bakgrund

Det förekommer att en utlänning åberopar flera olika grunder för uppehållstillstånd i sin ansökan hos Migrationsverket och/eller i prövningen i domstol. Vidare kan det förekomma att en person som har beviljats uppehållstillstånd lämnar in en ansökan om tillstånd på samma, eller en annan, grund. Det saknas regler om hur sådana situationer ska hanteras.

Syftet med detta rättsliga ställningstagande är att besvara frågan om hur flera ansökningar om uppehållstillstånd – på samma eller olika grunder – ska hanteras. Därutöver behandlar ställningstagandet frågan om hur en ansökan om uppehållstillstånd som görs av en utlänning som redan har ett uppehållstillstånd ska bedömas.

Det rättsliga ställningstagandet behandlar även vissa frågor kring hanteringen av en ansökan om permanent uppehållstillstånd som uppstått till följd av de ändrade reglerna i utlänningslagen efter den 20 juli 2021.

2. Ramen för Migrationsverkets prövning vid hanteringen av ansökningar om uppehållstillstånd

I rättsutredningen *Migrationsverkets prövningsram – saken i ärenden om uppehållstillstånd* redogörs för vad som är den rättsliga saken i ett ärende om uppehållstillstånd och i ett ärende om permanent uppehållstillstånd. Av rättsutredningen framgår sammanfattningsvis följande.

I processuellt hänseende görs ingen skillnad på olika typer av uppehållstillstånd beroende på de bakomliggande skälen för tillståndet. Ett uppehållstillstånd ger en rätt att vistas i Sverige antingen under en viss tidsperiod eller utan tidsbegränsning. Det innebär att en person endast kan inneha *ett* uppehållstillstånd för samma tidsperiod. Detta gäller oavsett om det är ett permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. En person som har ett uppehållstillstånd kan således inte beviljas ett nytt uppehållstillstånd för samma eller delvis överlappande tidsperiod. En person som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan inte heller beviljas ett permanent uppehållstillstånd för samma period som det tidsbegränsade tillståndet gäller. Däremot finns inget hinder mot att ompröva tillståndstiden från ett tidsbegränsat uppehållstillstånd till ett permanent uppehållstillstånd efter beslut från migrationsdomstol. Saken i ett ärende om uppehållstillstånd är således rätten till vistelse i Sverige.

Detta oavsett om uppehållstillståndet har beviljats med stöd av en bestämmelse i utlänningslagen, utlänningsförordningen (2006:97), lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen) eller lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå (gymnasielagen).

Saken i ett ärende om permanent uppehållstillstånd avser tillståndstidens längd och är inte samma sak som i ett ärende om uppehållstillstånd som avser rätten till vistelse i Sverige. En ansökan om permanent uppehållstillstånd kan dock enbart prövas och beviljas i samband med att en ansökan om uppehållstillstånd är föremål för prövning vilket innebär att den rättsliga saken tillståndstidens längd inte är självständig utan beroende av saken uppehållstillstånd. När det i det rättsliga ställningstagandet hänvisas till tillståndstidens längd avses frågan om tillståndet ska vara permanent eller tidsbegränsat och inte frågan om längden på ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

I rättsutredningen redogörs även för prövningsordningen där huvudregeln är att frågan om uppehållstillstånd prövas i den ordning som följer av utlänningslagen och då främst 5 kapitlet i utlänningslagen och därefter ordningen i utlänningsförordningen. När det kan konstateras att uppehållstillstånd kan beviljas på en viss grund görs alltså ingen vidare prövning av rätten till uppehållstillstånd också på andra grunder. Detta gäller oavsett på vilken grund rätten till uppehållstillstånd har åberopats.

För den som kan beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av såväl utlänningslagen som lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå ska frågan om permanent uppehållstillstånd först prövas utifrån utlänningslagens bestämmelser. För tidsbegränsat uppehållstillstånd gäller dock regeln om *lex specialis* vilket innebär att tillståndsgrunden i lagen om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå ska prövas först.

Eftersom man bara kan inneha *ett* uppehållstillstånd vid varje givet tillfälle, och eftersom olika typer av uppehållstillstånd har olika materiella rättsverkningar, måste prövningen av rätten till uppehållstillstånd på olika grunder göras i ett sammanhang. Prövningen måste alltså hållas samman. Det gäller oavsett om prövningen är förenad med en fråga om utvisning eller inte.

Detta får olika konsekvenser för Migrationsverkets hantering av ansökningar om uppehållstillstånd. Nedan beskrivs hur verket praktiskt ska hantera ansökningar i olika situationer.

3. Migrationsverkets ärendehantering i vissa fall

3.1 Inledning

I detta avsnitt beskrivs vilka praktiska konsekvenser slutsatserna ovan om att en sökande endast kan inneha ett uppehållstillstånd vid varje givet tillfälle, att prövningen av rätten till uppehållstillstånd på olika grunder ska göras i ett sammanhang och att prövningen ska följa ordningen i 5 kap. utlänningslagen får för Migrationsverkets ärendehantering i vissa specifika situationer.

I avsnitt 3.2 beskrivs hur vi ska hantera en ny ansökan, eller en ny återopad grund, som inkommer när verket redan hanterar en ansökan om uppehållstillstånd på annan grund. Avsnitt 3.3 behandlar situationen då en ny ansökan kommer in till oss medan migrationsdomstolen hanterar ett tidigare överklagande av frågan om uppehållstillstånd. Avsnitt 3.4 rör hanteringen av en ny ansökan om uppehållstillstånd då migrationsdomstolen hanterar ett tidigare överklagande av frågan om tillståndstidens längd. Avsnitt 3.5 tar upp frågan om statusförklaring under löpande tillståndstid. Avsnitt 3.6 behandlar sådana fall då ansökan om uppehållstillstånd görs av en person som redan är beviljad ett uppehållstillstånd. Avsnitt 3.7 handlar om prövningsramen på verkställighetsstadiet. Slutligen behandlar avsnitt 3.8 frågan om avgifter för ansökningar.

3.2 Ansökan om uppehållstillstånd som görs på flera grunder

Som framgår av vad som anges i avsnitt 2 ska prövningen av frågan om uppehållstillstånd göras i ett sammanhang. Detta gäller också vid handläggningen av ansökningar hos Migrationsverket. I de fall det finns en pågående ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket och den sökande återopar flera grunder för tillstånd ska dessa behandlas i ett sammanhang och beslut meddelas samtidigt. Om skäl för uppehållstillstånd finns på *fler* än en grund ska prövningsordningen i 5 kap. utlänningslagen följas. När ett uppehållstillstånd kan beviljats på en viss grund görs ingen prövning av om uppehållstillstånd också skulle kunna beviljas på flera grunder. Endast sådana grunder för uppehållstillstånd som sökanden gör gällande i det enskilda fallet behöver dock prövas.

3.3 Ny ansökan inkommer till Migrationsverket när en domstol samtidigt hanterar frågan om uppehållstillstånd efter överklagande

Detta avsnitt rör hanteringen när frågan om *uppehållstillstånd* har överklagats till domstol och en ny ansökan kommer in till Migrationsverket. Hanteringen när frågan om *tillståndstidens längd* (dvs. endast frågan om permanent uppehållstillstånd och inte frågan om grunden för tillståndet) har överklagats till domstol behandlas i avsnitt 3.4.

När samma sak är föremål för prövning i två instanser samtidigt föreligger litispendens. Huvudregeln är att litispendens utgör hinder för beslutsmyndigheten att fatta ett nytt beslut sedan ett tidigare beslut avseende samma sak eller fråga överklagats till förvaltningsdomstol.¹ Utgångspunkten i migrationsprocessen är att samtliga grunder för tillstånd ska prövas i ett sammanhang.² I praxis har poängterats att utgångspunkten är att en ny återopad grund för uppehållstillstånd som återopas först i andra instans också ska prövas i andra instans och inte återförvisas till Migrationsverket för ny prövning.³ Migrationsöverdomstolen har ansett att en ordning där anknytningsfrågan återförvisas till Migrationsverket, medan målet i övrigt stannar hos domstolen, framstår som olämplig av flera skäl. Framförallt är en sådan uppdelning inte förenlig med synsättet att det är frågan om uppehållstillstånd som i sig utgör saken i målet. En sådan ordning skulle även i praktiken ha inneburit att beslut riskerade att meddelas av Migrationsverket under så kallad litispendens. Att återförvisa målet i sin helhet till Migrationsverket framstod enligt Migrationsöverdomstolen inte heller som lämpligt.⁴

Det skulle inte heller vara lämpligt att pröva en senare återopad grund för tillstånd med följd att syftet med den först återopade grunden som är föremål för överprövning skulle förfalla i samband med vårt beslut. Det skulle nämligen kunna få till följd att prövningsordningen i 5 kap. utlänningslagen frångås. Även processekonomiska skäl talar för att prövning och beslut inte meddelas under litispendens.

I de fall det finns ett pågående mål om uppehållstillstånd hos en migrationsdomstol och den sökande samtidigt ansöker om ett uppehållstillstånd hos Migrationsverket kan ansökan hos Migrationsverket därför inte tas upp till prövning om den avser *samma sak* som prövas hos domstolen. Utgångspunkten i en sådan situation är att migrationsdomstolen ska pröva frågan om den aktuella personen kan beviljas uppehållstillstånd. Samtidigt måste Migrationsverket besvara den ansökan som har lämnats in till myndigheten. Om migrationsdomstolen behandlar frågan om uppehållstillstånd och den aktuella personen samtidigt ansöker om ett uppehållstillstånd hos Migrationsverket – på samma eller annan grund – ska den senare ansökan därför *avvisas*, eftersom det annars skulle det röra sig om *litispendens*. Verket ska däremot, snarast möjligt, upplysa migrationsdomstolen om att den sökande har lämnat in en ny ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket och vilka grunderna för ansökan är, samt att ansökan har avvisats. Handlingarna ska tillföras Migrationsverkets dossier.

I de fall målet behandlas i Migrationsöverdomstolen bör Migrationsverket invänta beslut i frågan om prövningstillstånd innan vi tar beslut rörande den nya ansökan om uppehållstillstånd. Om Migrationsöverdomstolen beviljar prövningstillstånd bör ansökan avvisas.

¹ Wall s. 202. Jfr 13 kap. 13 § utlänningslagen och 39 § förvaltningslagen. I RÅ 2005 ref. 42 uttalade HFD att litispendensen måste bedömas med hänsyn till det aktuella regelsystemets bakgrund och syfte.

² MIG 2007:31

³ MIG 2007:31

⁴ MIG 2007:31.

Fattar Migrationsöverdomstolen istället beslut om att inte meddela prövningstillstånd och därigenom slutligt avgör målet finns det inte längre något hinder mot att hantera ansökan om uppehållstillstånd, eftersom det då inte längre finns något pågående mål om uppehållstillstånd. Om Migrationsöverdomstolens beslut medför att ett beslut om avvisning eller utvisning får laga kraft kan frågan om uppehållstillstånd som regel bara prövas enligt reglerna om verkställighetshinder i 12 kap. 18-19 §§ utlänningslagen.⁵ Detta gäller så länge personen som ansöker om uppehållstillstånd befinner sig i Sverige. När personen befinner sig utomlands och ansöker om uppehållstillstånd kan verket pröva ansökan, trots att ett tidigare beslut förenats med ett beslut om avvisning eller utvisning.

Frågor om uppehållsrätt måste hanteras på ett annorlunda sätt eftersom det finns en ovillkorlig rätt till överprövning av alla beslut som begränsar den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar.⁶ Ett beslut om utvisning av sådana personer ska föregås av en prövning av frågan om uppehållsrätt. Sådana personer ska alltid få möjlighet att styrka sin uppehållsrätt innan frågan om avvisning eller utvisning avgörs.⁷

Det är endast fråga om samma sak när det är fråga om samma eller överlappande tidsperioder i de båda ansökningarna. En ansökan som kommer in medan en fråga om uppehållstillstånd ligger hos migrationsdomstolen kan därför prövas om det är helt klart att de båda ansökningarna inte avser samma eller överlappande tidsperioder.

3.4 Ansökan om förlängt uppehållstillstånd inkommer till Migrationsverket när en domstol samtidigt hanterar frågan om tillståndstidens längd efter överklagande

Genom de ändrade reglerna i utlänningslagen införs en möjlighet att överklaga ett avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd trots att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljats.⁸ Domstolens prövningsram omfattar i dessa fall endast frågan om de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd, samt i förekommande fall undantagen från dessa krav, är uppfyllda. Det som kommer att överprövas är således frågan om tillståndstidens längd, inte frågan om grunden för uppehållstillståndet. Med tillståndstidens längd avses frågan om tillståndet ska vara permanent eller tidsbegränsat. Detta väcker frågan om hur en ny ansökan om uppehållstillstånd ska hanteras när frågan om tillståndstidens längd är föremål för överprövning av domstol, dvs. när det finns en öppen ansökan om permanent uppehållstillstånd i domstol.

⁵ Ansökningar enligt 5 b kap, 6 a –c kap utlänningslagen omfattas inte av 5 kap. 18 § utlänningslagen. Läs mer i rättsligt ställningstagande RS/082/2021 angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.

⁶ Notera att efter den 1 januari 2021 kan vissa brittiska medborgare och deras familjemedlemmar ha uppehållsrätt enligt Europeiska rådets avtal om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (2019/C 384 I/01) (utträdesavtalet).

⁷ jfr MIG 2007:53, MIG 2007:56 och MIG 2008:34.

⁸ 14 kap. 3 a § utlänningslagen.

Grunden för uppehållstillståndet och tillståndstidens längd är olika rättsliga saker.⁹ Det finns därför inte något formellt hinder mot att Migrationsverket prövar en ansökan om förlängt tidsbegränsat uppehållstillstånd trots att frågan om tillståndstidens längd är föremål för överprövning i domstol.¹⁰ Däremot bör domstolen informeras om att utlänningen har inkommit med en ny ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd, eftersom det inte längre finns förutsättningar för domstolen att besluta om permanent uppehållstillstånd om det tidsbegränsade uppehållstillståndet löpt ut.

Om ansökan om förlängt uppehållstillstånd innehåller en ny ansökan om permanent uppehållstillstånd blir dock slutsatsen en annan. I en sådan situation riskerar nämligen samma sak – frågan om förutsättningarna för att beviljas permanent uppehållstillstånd – att bli föremål för prövning i två instanser samtidigt. I en sådan situation bör därför Migrationsverket inte avgöra frågan om förlängt uppehållstillstånd, och den därmed sammanhängande ansökan om permanent uppehållstillstånd, innan domstolen har avgjort ärendet om tillståndstidens längd, dvs. om utlänningen uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd. Vidare ska domstolen uppmärksammas på den nya ansökan.

3.5 Ansökan om statusförklaring

En person som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige får alltid ansöka om statusförklaring och få en sådan ansökan prövad.¹¹ Om en person som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas.¹² Om tillståndstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har löpt ut när statusförklaring beviljas finns det inga hinder mot att bevilja ett uppehållstillstånd på grund av statusen och skyddsbehovet. I de fall beslutet om statusförklaring kan fattas innan tillståndstiden för det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut så kan tillståndstiden omprövas på grund av den beviljade statusen dock endast till den sökandes fördel. Tillståndstiden bestäms då enligt reglerna i 5 kap. 1 a § första – tredje styckena utlänningslagen.¹³

3.6 Ansökan om uppehållstillstånd för en person som redan är beviljad ett uppehållstillstånd

I detta avsnitt avhandlas situationen då en sökande inkommer med en ny ansökan om uppehållstillstånd under tid då han eller hon redan har ett uppehållstillstånd. I avsnitt 3.6.1 berörs situationen då ansökan avser samma eller delvis överlappande tidsperiod som tillstånd redan har beviljats för. Avsnitt 3.6.2 rör situationen då ansökan avser tidsperioden efter att det beviljade uppehållstillståndet löpt ut.

⁹ Även om den rättsliga saken i en ansökan om uppehållstillstånd och en ansökan om permanent uppehållstillstånd är olika saker kan en ansökan om permanent uppehållstillstånd enbart prövas om även en ansökan om uppehållstillstånd är föremål för prövning. Den rättsliga saken i en ansökan om permanent uppehållstillstånd är således inte självständig utan en del av uppehållstillståndssaken.

¹⁰ Prop. 2020/21:191, s. 78 f.

¹¹ Detta gäller emellertid inte en utlänning som har ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut och som har fått en asylansökan prövad tidigare, se avsnitt 3.7 i rättsligt ställningstagande RS/082/2021 angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.

¹² 4 kap. 3 c § och 5 kap. 1 a § fjärde stycket utlänningslagen.

¹³ 5 kap. 1 a § fjärde stycket utlänningslagen.

3.6.1 Ansökningarna avser samma eller delvis överlappande tidsperioder

Som har framgått tidigare är uppehållstillstånd inte något entydigt begrepp. Ett beviljat uppehållstillstånd kan ha olika rättsverkningar beroende på de bakomliggande skälen för tillståndet. I processuell mening ska däremot inte göras någon åtskillnad mellan uppehållstillstånd på olika grunder, och inte heller mellan ett tidsbegränsat eller ett permanent uppehållstillstånd.¹⁴ Saken är uppehållstillstånd oberoende av vad grunden för tillståndet är. Däremot kan den tidsperiod som en ansökan om uppehållstillstånd avser påverka sakens avgränsning.

Det kan förekomma att saken – ett uppehållstillstånd – har beviljats en sökande på en viss grund, och att den sökande under den tid som uppehållstillståndet fortfarande gäller ansöker om uppehållstillstånd på en annan grund, som sökanden uppfattar som mer förmånlig. Eftersom saken i rättslig mening är avgjord – den sökande är redan beviljad ett uppehållstillstånd – kan denna situation närmast betraktas som ett läge där saken är rättskraftigt avgjord.

3.6.1.1 Hanteringen i de fall ett gällande uppehållstillstånd kan återkallas

Detta avsnitt behandlar situationen då en ny ansökan om uppehållstillstånd för samma eller överlappande period som sökanden redan har ett uppehållstillstånd för inkommer, och det finns förutsättningar för att pröva om återkallelse av det beviljade uppehållstillståndet kan ske.

Bestämmelserna om återkallelse av uppehållstillstånd återfinns i 7 kap. utlänningslagen. Vissa av dessa bestämmelser är obligatoriska, dvs. uppehållstillstånd *ska* återkallas under vissa förutsättningar, medan andra är fakultativa, dvs. uppehållstillstånd *får* återkallas under vissa förutsättningar.

Förutsättningarna för återkallelse av uppehållstillstånd bör hållas isär från förutsättningarna för att bevilja ett uppehållstillstånd, vilket regleras på annan plats i utlänningslagen och där andra rekvisit blir aktuella.¹⁵

I de fall frågan om återkallelse av uppehållstillstånd aktualiseras kan den berörda personen ansöka om uppehållstillstånd och till exempel statusförklaring. I första hand ska prövningen avse frågan om uppehållstillståndet ska återkallas. Först därefter ska ansökan om uppehållstillstånd och statusförklaring m.m. bedömas.¹⁶ Det innebär att det kan behöva utredas om det finns förutsättningar för att återkalla ett uppehållstillstånd i samband med att en ny ansökan lämnas in. För att avgöra om frågan om återkallelse av uppehållstillstånd behöver utredas och tas upp till prövning får en individuell bedömning göras av omständigheterna i det enskilda fallet.

Besluten rörande återkallelse av uppehållstillstånd och ansökan om uppehållstillstånd bör i sådana fall fattas samtidigt.

¹⁴ Här avses att en utlänningsenbart kan ha ett gällande uppehållstillstånd, antingen tidsbegränsat eller permanent, vid varje tidpunkt.

¹⁵ MIG 2014:6.

¹⁶ Jfr. MIG 2012:6.

Ett gällande uppehållstillstånd kan alltså återkallas samtidigt som ett uppehållstillstånd beviljas på en annan grund. Beslutet om att återkalla uppehållstillstånd är överklagbart och får därför inte laga kraft i samband med att beslutet fattas. Det innebär att det i en sådan situation skulle finnas två uppehållstillstånd som gäller samtidigt. Besluten om att återkalla ett uppehållstillstånd och bevilja ett uppehållstillstånd på en annan grund syftar däremot till att den sökande ska ha *ett uppehållstillstånd* om det finns förutsättningar för det. Att personen under en begränsad tidsperiod – fram till dess att beslutet om återkallelse av uppehållstillstånd har fått laga kraft – innehar två parallella tillstånd är en konsekvens av den prövningsordning som Migrationsöverdomstolen etablerat i MIG 2012:6. Denna tillfälliga överlappning får därför accepteras.

Om återkallelse inte sker bör ansökan om uppehållstillstånd avvisas, eftersom sökanden redan innehar ett uppehållstillstånd för samma period som den nya ansökan avser. Om sökanden åberopar skyddsskäl är det dock viktigt att komma ihåg att sökanden som regel har rätt att få en ansökan om statusförklaring prövad, även om sökanden har uppehållstillstånd på annan grund.¹⁷ Om sökanden får en statusförklaring kan uppehållstillståndstidens längd omprövas med stöd av 5 kap. 1 a § fjärde stycket utlänningslagen.

3.6.1.2 Hanteringen i de fall ett uppehållstillstånd inte kan återkallas

Om det återstår en längre tid av uppehållstillståndets giltighetstid måste ansökan besvaras, trots att giltighetstiden för uppehållstillståndet inte har löpt ut. Finns det inte skäl att återkalla det gällande uppehållstillståndet med stöd av reglerna i 7 kap. utlänningslagen rör ansökan den sak som den sökande redan är beviljad, nämligen uppehållstillstånd. Att ansökan görs på en annan grund, som kan uppfattas som mer förmånlig än den som den sökande har beviljats uppehållstillstånd på, saknar betydelse, eftersom sökanden endast kan inneha ett uppehållstillstånd vid varje tidpunkt. Ansökan ska i sådana fall avvisas med motiveringen att den sökande redan är beviljad ett uppehållstillstånd. En prövning i fråga om ett nytt uppehållstillstånd kan endast bli aktuell för perioden efter att det gällande tillståndet har löpt ut. Om sökanden åberopar skyddsskäl är det dock viktigt att komma ihåg att sökanden som regel har rätt att få en ansökan om statusförklaring prövad, även om sökanden har uppehållstillstånd på annan grund.¹⁸ Om sökanden får en statusförklaring kan uppehållstillståndstidens längd omprövas med stöd av 5 kap. 1 a § fjärde stycket utlänningslagen, dock endast till den sökandes fördel.

På motsvarande sätt ska en ansökan om permanent uppehållstillstånd under som inkommer under pågående tillståndstid – och inte tillsammans med en ansökan om fortsatt tidsbegränsat uppehållstillstånd – avvisas.

¹⁷ Se 4 kap. 3 c § utlänningslagen. Jfr även avsnitt 3.7 i rättsligt ställningstagande RS/082/2021 angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.

¹⁸ Se 4 kap. 3 c § utlänningslagen. Jfr även avsnitt 3.7 i rättsligt ställningstagande RS/082/2021 angående hanteringen av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m.m.

3.6.2 Ansökan avser tidsperioden efter att det beviljade uppehållstillståndet löpt ut

När en ansökan kommer in under löpande tillståndstid rör det sig i vissa fall om en ansökan om uppehållstillstånd som görs i god tid, och som avser perioden efter att det gällande tillståndet löpt ut, dvs. en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Ett nytt tillstånd kan i ett sådant fall beviljas för perioden efter att det tidigare tillståndet löpt ut. En förutsättning för att en sådan ansökan ska kunna beviljas är att det vid prövningstillfället går att bedöma om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd kan förväntas vara uppfyllda vid tidpunkten då det nya tillståndet börjar löpa. Om ansökan avser en period som ligger så långt fram i tiden att förutsättningarna för att bevilja tillstånd inte kan bedömas får ansökan avslås. Precis som angetts tidigare har sökanden dock rätt att få frågan om statusförklaring prövad även under tiden med gällande tillstånd, om skyddsskäl åberopas.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd kan enbart prövas och beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd eller i vissa fall om en ansökan om tillstånd enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen. Ett permanent uppehållstillstånd börjar vidare gälla från och med beslutstidpunkten och går inte att datera bakåt eller framåt i tiden som är möjligt med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Ett permanent uppehållstillstånd får därför beviljas först efter att det tidigare tillståndet har löpt ut.

3.7 Vissa frågor på verkställighetsstadiet

I detta avsnitt utvecklas vilken betydelse saken och dess avgränsning har för prövningen enligt 12 kap. 18 och 19 §§ utlänningslagen.

Ett avslag på en ansökan om ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket utlänningslagen innefattar inte ett avslag i fråga om rätten till uppehållstillstånd. Ett sådant avslag betyder i stället att rätten till uppehållstillstånd inte kommer att prövas på nytt. Det betyder att om migrationsdomstolen prövar frågan om det finns förutsättningar att bevilja en ny prövning med stöd av 12 kap. 19 § första stycket utlänningslagen omfattar domstolens prövning inte en fråga om beviljande av uppehållstillstånd. Det finns därför inte något hinder mot att Migrationsverket prövar frågan om det finns förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18 § utlänningslagen under den tid det finns ett öppet ärende om ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket utlänningslagen i migrationsdomstol eller hos Migrationsöverdomstolen, om förutsättningarna för en sådan prövning är uppfyllda. Om en migrationsdomstol prövar en fråga om ny prövning enligt 12 kap. 19 § första stycket utlänningslagen kan verket inte samtidigt pröva en fråga om ny prövning enligt samma paragraf. I ett sådant fall får därför den nya ansökan om ny prövning enligt 12 kap. 19 § utlänningslagen avvisas. Däremot ska verket, snarast möjligt, upplysa migrationsdomstolen om att den sökande har lämnat in en ny ansökan om uppehållstillstånd hos Migrationsverket och vilka grunderna för ansökan är, samt att verket har avvisat ansökan. Handlingarna ska tillföras Migrationsverkets dossier.

Efter att en prövning med stöd av 12 kap. 19 § utlänningslagen har beviljats omfattar prövningen frågan om uppehållstillstånd kan ges. Som framgår ovan ska prövningen av möjligheten att beviljas uppehållstillstånd ske i ett sammanhang.

Det finns inte något hinder mot att verket beaktar frågan om det finns förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 12 kap. 18 § utlänningslagen i samband med att frågan om uppehållstillstånd avgörs, om förutsättningarna för en sådan prövning är uppfyllda.

Om Migrationsverkets beslut i ärendet om uppehållstillstånd efter beviljad ny prövning överklagas omfattar domstolens prövning frågan om uppehållstillstånd. Efter att frågan om rätt till uppehållstillstånd överklagats kan verket därför inte pröva frågan om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen. Detta beror på att samma sak – uppehållstillstånd – inte kan prövas i två instanser samtidigt. Eftersom domstolarna inte kan pröva frågan om uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen får denna prövning i denna situation avvakta till dess att domstolens beslut i ärendet om uppehållstillstånd efter ny prövning fått laga kraft.

3.8 Avgifter för prövning av ansökningar

Migrationsverket ska ta ut en avgift för varje avgiftsbelagt ärende som en ansökan avser.¹⁹ I Migrationsöverdomstolens avgörande i mål MIG 2016:8 bedömde Migrationsöverdomstolen att Migrationsverket var skyldigt att hantera en ansökan om uppehållstillstånd på flera grunder. Domstolen uttalade sig däremot inte i fråga om avgift skulle utgå för varje avgiftsbelagt ärende enligt bestämmelserna i utlänningsförordningen och avgiftsförordningen (1992:191).

Ansökningsavgifter får betalas tillbaka till sökande om det finns särskilda skäl, t.ex. i situationer då det skulle framstå som oskäligt att avgiften tagits ut. Det skulle t.ex. kunna vara fallet i situationer där ansökan avvisas eller där det avgiftsbelagda ärendet inte prövas eftersom sökanden beviljas tillstånd på en annan grund.

Enligt Migrationsverkets bedömning medför det ovan sagda att det inte är nödvändigt att ta ut ansökningsavgifter för *tillkommande* avgiftsbelagda ärenden om uppehållstillstånd.

3.9 Undantag

Det kan uppstå situationer då Migrationsverket på grund av Sveriges internationella åtaganden behöver göra undantag från principen om att flera grunder för uppehållstillstånd ska behandlas och prövas i ett sammanhang.

¹⁹ Se 12 § avgiftsförordningen. Vilka ärenden som är avgiftsbelagda framgår av 8 kap. 4–6 §§ utlänningsförordningen. Notera att en ansökan om permanent uppehållstillstånd inte är avgiftsbelagd.

Undantag kan till exempel behöva göras för att hanteringen ska vara förenlig med rådets direktiv 2004/81/EG av den 29 april 2004 om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna och Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197).

I särskilda undantagssituationer, då det krävs att sökande får permanent uppehållstillstånd inom en viss tidsperiod för att uppnå förenlighet med internationella åtaganden, kan det också finnas förutsättningar för att genom ändring omvandla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd till ett permanent tillstånd. Ett sådant exempel är när en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd får ställning som varaktigt bosatt enligt bestämmelserna i rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.²⁰

²⁰ Rättsutredning om permanent uppehållstillstånd till personer som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som redan har ett gällande tidsbegränsat uppehållstillstånd